

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра селекції та насінництва ім. проф. М.Д. Гончарова

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ВК 11. ПРАКТИЧНЕ НАСІННИЦТВО
ТА СОРТОВИЙ КОНТРОЛЬ
(вибірковий)

Спеціальності:	201 Агрономія
Освітня програма	Агрономія
Рівень освіти	Перший (бакалаврський)

Розробник: Сергій БЕРДІН, к.с-г.н., доцент кафедри селекції насінництва ім. професора М.Д. Гончарова

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри <u>селекції та насінництва</u> <u>ім. професора М. Д.</u> <u>Гончарова</u> (назва кафедри)	протокол від 02 червня 2025 р. № 18 Завідувач кафедри <u>Іван СОБРАН</u> (підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)
--	--

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Віктор ОНИЧКО
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Ольга БАКУМЕНКО
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

Андрій БУТЕНКО
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Ігор ВЕРЕЩАГІН.
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Надія БАРАНИК
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 18.07 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Практичне насінництво та сортовий контроль							
2.	Факультет/кафедра	ФАТП, кафедра селекції та насінництва ім. проф. М.Д. Гончарова							
3.	Статус ОК	Вибірковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для)								
5.	ОК може бути запропонований для	ОПП зі спеціальності 201 "Агрономія" освітній ступінь "бакалавр"							
6.	Рівень НКР	6							
7.	Семестр та тривалість вивчення	8 семестр /1-15 тижнів							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні / семінарські		Лабораторні			
		денна 30	заочна 10	денна 30	заочна 10	денна -	заочна -	денна 90	заочна 130
10.	Мова навчання	українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Бердін С.І.							
	Контактна інформація	Бердін Сергій Іванович, доцент кафедри, каб.4, тепл. комплекс тел. 0669807123, mail - serberdin@meta.ua. Час проведення консультацій 11.00-12.00 понеділок							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Практичне насінництво та сортовий контроль є складовою частиною професійної підготовки агронома в галузі насінництва							
13.	Мета освітнього компонента	Привити студентам навички роботи по формуванню насіннєвих запасів, ведення насінницьких технологій, здібності управляти виробництвом насіннєвого матеріалу, оцінювати якість насінницьких посівів та насіннєвого матеріалу.							
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на знаннях та вміннях, отриманих під час навчання інших освітніх компонентів освітньої програми(обов'язкових), зокрема ОК 25 " Селекція та насінництво польових культур", ОК 24 "Рослинництво" 2. Несумісність освітнього компоненту відсутня							
15.	Політика академічної доброчесності	У разі виявлення академічної недоброчесності під час вивчення освітнього компонента оцінки, які отримані при цьому анулюються, а роботи не розглядаються. Студент у разі недобору балів проходить процедуру додаткового вивчення освітнього компонента							
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=171							
17.	Ключові слова	насінництво, польові культури, первинні розсадники, внутрішньогосподарське насінництво							

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)				Як оцінюється РНД
	ПРН5	ПРН11	ПРН12	ПРН14	
ДРН 1. Розуміти та використовувати основні нормативно-правові документи введення насінництва в Україні .	x			x	Тестовий контроль № 1, екзамен
ДРН 2. Застосовувати на практиці методики по введенню розсадників первинного насінництва основних сільськогосподарських культур в Україні			x	x	Тестовий контроль № 2, екзамен
ДРН 3. Розробляти та впроваджувати у виробництво технологій вирощування насіння, збирання та зберігання його на рівні внутрішньогосподарського насінництва в аграрних підприємствах			x	x	Тестовий контроль № 3, екзамен
ДРН 4. Розуміти систему підтримання та визначення сортових якостей посівів основних сільськогосподарських культур..		x	x	x	Тестовий контроль № 4, екзамен

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

	Розподіл в межах загального бюджету часу							Рекомендована література
	Аудиторна робота					СР		
	Лк		П.з		Л з.			
	Денна	Заоч	Денна	Заоч	-	Денна	Заоч	
Тема 1. Законодавчі аспекти насінництва в Україні 1. Вступ до курсу. 2. Державне управління в галузі насінництва та розсадництва. 3. Система насінництва та розсадництва. Обіг насіння і садивного матеріалу. 4. Державний контроль у насінництві. Державна підтримка насінництва та розсадництва. 5. Державне регулювання ринку насіння. 6. Правила пакування та маркування насіння сільськогосподарських культур в Україні.	4	4	2	2		10	10	1,6,7,9-11,22

	Розподіл в межах загального бюджету часу							Рекомендована література
	Аудиторна робота					СР		
	Лк		П.з		Л з.			
	Денна	Заоч	Денна	Заоч	-	Денна	Заоч	
Тема 2. Схеми первинного насінництва 1. Схеми первинних розсадників зернових. 2. Схеми первинних розсадників зернобобових культур. 3. Схеми первинних розсадників сіяних трав. 4. Схеми первинних розсадників картоплі. 5. Схеми вирощування насіння гібридів.	6		4	2		10	18	1-7,19, 20-21
Тема 3. Технологічні аспекти вирощування насінницьких посівів зернових, зернобобових та круп'яних культур 1. Загальні вимоги до насінницьких посівів. 2. Особливості агротехніки вирощування насіння озимої пшениці. 3. Особливості агротехніки вирощування насіння ярого ячменю 1. Особливості агротехніки вирощування насінницьких посівів гречки. 2. Особливості агротехніки вирощування насінницьких посівів гороху.	8	2	8	2		20	22	1-8,11,16, 20-21
Тема 4. Технологічні аспекти вирощування насінницьких посівів культур, що вегетативно розмножуються 1. Агротехнічні вимоги до посадки картоплі. 2. Догляд за посадками картоплі. 3. Особливості збирання насіннєвих бульб та їх зберігання	2	2	2			10	12	1-8,11,16, 21-22
Тема 5. Технологічні аспекти вирощування кормових трав на насінницькі цілі 1. Біологічні особливості бобових трав. 2. Технологія вирощування. 3. Особливості збирання. 4. Післязбиральний обробіток насіння та його зберігання	2					10	12	1-8,11,16, 21-22

	Розподіл в межах загального бюджету часу							Рекомендо вана література
	Аудиторна робота					СР		
	Лк		П.з		Л з.			
	Денна	Заоч	Денна	Заоч	-	Денна	Заоч	
Тема 6. Післязбиральна доробка, отримання насіння та умови зберігання насінницьких фондів 1. Обґрунтування строків збирання, вибір способу збирання. 2. Первинна обробка насіннєвого матеріалу, доведення насіння до посівних кондицій. 3. Насіннєвий контроль, формування насіннєвих фондів. 4. Вимоги до зберігання насіння	4	2	6	2		10	16	1-8,11,16, 20-22
Тема 7. Ґрунт-контроль. Сортовий лабораторний контроль. 1. Загальні положення 2. Проведення ґрунтового контролю 3. Проведення лабораторного сортового контролю						10	10	7,18
Тема 8. Інспектування посівів 1. Сфера застосування. 2. Терміни та визначення понять. 3. Загальні положення. 4. Попереднє інспектування 5. Підготовка до проведення остаточного інспектування. 6. Техніка проведення остаточного інспектування. 7. Нормативні вимоги. 8. Опрацювання результатів. 9. Оформлення результатів інспектування посівів	4	2	8	2		10	20	2,12-14
Всього	30	12	30	10		90	128	

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тестовий контроль № 1	10 балів / 10 %	4 тиждень
2.	Тестовий контроль № 2	15 балів / 15%	6 тиждень
3.	Тестовий контроль № 3	20 балів / 20%	12 тиждень
4.	Тестовий контроль № 4	25 балів / 25 %	14 тиждень
5.	Екзамен	30 балів / 30%	16-17 тиждень
	Всього	100	

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тестовий контроль № 1	<5 балів	5-6 балів	7-8 балів	9-10 балів
	Дана правильна відповідь менше ніж на 6 питань	Дана правильна відповідь 6-10 питань	Дана правильна відповідь 11-13 питань	Дана правильна відповідь 14-15 питань
Тестовий контроль № 2	<9 балів	9-11 балів	12-13 балів	14-15 балів
	Дана правильна відповідь менше ніж на 9 питань	Дана правильна відповідь 9-11 питань	Дана правильна відповідь 12-13 питань	Дана правильна відповідь 14-15 питань
Тестовий контроль № 3	<12 балів	9-14 балів	15-17 балів	18-20 балів
	Дана правильна відповідь менше ніж на 12 питань	Дана правильна відповідь 12-14 питань	Дана правильна відповідь 15-17 питань	Дана правильна відповідь 18 питань
Тестовий контроль № 4	<15 балів	15-18 балів	19-22 балів	23-25 балів
	Дана правильна відповідь менше ніж на 9 питань	Дана правильна відповідь 9-11 питань	Дана правильна відповідь 12-13 питань	Дана правильна відповідь 14-15 питань
Екзамен	<10 балів	10-18 балів	19-27 балів	28-30 балів
	у разі сумарного оцінювання тестів та завдання менше 10 балів	у разі сумарного оцінювання тестів та завдання на рівні 10 - 18 балів	у разі сумарного оцінювання тестів та завдання на рівні 19 - 27 балів	у разі сумарного оцінювання тестів та завдання на рівні 29 - 30 балів
тести	<5 балів	5-9 балів	10-13 балів	14-15 балів
	Дана правильна відповідь менше ніж на 6 питань	Дана правильна відповідь 6-10 питань	Дана правильна відповідь 11-13 питань	Дана правильна відповідь 14-15 питань
завдання	<5 балів	5-9 балів	10-13 балів	14-15 балів
	Не сформовані відповіді по кожному питанню на рівні загальних знань з предмету	Студент орієнтується в питаннях, але відповіді не систематизовані, або повноцінна відповідь лише по одному завданню	Виявлені окремі помилки в відповідях на питання	Повноцінні відповіді по всіх завданнях

5.2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Сумарний результати тестів № 1 та № 2	6 тиждень
2	Сумарний результати тестів № 3 та № 4	14 тиждень

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники посібник

- Бердін С. І., Оничко В. І., Оничко Т. О. Практичне насінництво та сортовий контроль: Частина 1. Практичне насінництво: Навчальний посібник. - Суми, 2019. - 240 с
- Бердін С.І. Спеціальне насінництво польових культур: Курс лекцій. Суми: СНАУ. 2019. 184 с.
- Бердін С.І. Практичне насінництво та сортовий контроль: частина VI. Інспектування посівів зернових культур: Курс лекцій. Суми: СНАУ. 2020 48 с
- Бердін С.І. Практичне насінництво та сортовий контроль: частина I. Законодавче забезпечення насінництва в Україні: Курс лекцій для студентів 4 курсу напряму підготовки

201 – "Агрономія", денної і заочної форм навчання освітній ступень "бакалавр". Суми. 2023. 56 с.

5. Молоцький М.Я. . Васильківський С. П., Князюк В. І., Власенко В. А. Селекція і насінництво сільськогосподарських культур: Підручник. К.: Вища школа, 2006. 463 с.

6. Молоцький М.Я. . Васильківський С. П., Князюк В. І., Власенко В. А. Селекція та насінництво польових культур: Практикум. К.: Вища школа, 2008. 192 с.

6.1.2. Методичне забезпечення

7. Бердін С.І. Практичне насінництво та сортовий контроль. Методичні вказівки для виконання лабораторних занять з дисципліни для студентів факультету агротехнологій та природокористування за спеціальністю 201 "Агрономія" ОС "Бакалавр", денної та заочної форми навчання. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2023. 56 с.

8. Бердін С.І. Практичне насінництво та сортовий контроль. Індивідуальні завдання для написання курсової роботи з дисципліни для студентів 4 курсу ОС "Бакалавр" факультету агротехнологій та природокористування за спеціальністю 201 "Агрономія", денної форми навчання. з дисципліни/ Суми: Сумський національний аграрний університет, 2023.- 24 с.

9. Бердін С. І. Практичне насінництво та сортовий контроль. Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни для студентів 4 курсу, факультету агротехнологій та природокористування за напрямком "Агрономія". Суми: Сумський національний аграрний університет, 2021. 76 с.

10. Оничко В.І., Бердін С. І. Селекція і насінництво. Методичні вказівки щодо для проведення учбової практики з дисципліни для студентів 3 курсу факультету агротехнологій та природокористування за напрямком 6.090101 "Агрономія", денної форми навчання. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2013. 16 с

6.1.3. Інші джерела

11. Закон України "Про насіння і садивний матеріал"[Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15

12. Закон України " Про охорону прав на сорти рослин". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.

13. Постанова КМУ "Порядок проведення сертифікації, видачі та скасування сертифікатів на насіння та/або садивний матеріалу" від 21 лютого 2017 р. № 97[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/97-2017-п>.

14. Правила пакування та маркування насіння сільськогосподарських культур в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0639-09>

15. Методика проведення інспектування насінницьких посівів зернових культур // Насінництво. 2010. № 6. С. 11-16.

16. Інструкція з апробації сортових посівів цукрових буряків / Роїк М.В., Балан М.В., Гаврилюк М.М. та ін. К.: Аграрна наука, 2002. 35 с.

17. Інструкція з апробації сортових посівів картоплі / Кононученко В.В., Верменко Ю.Я., Гаврилюк М.М. та ін. К.: Аграрна наука, 2002. 29 с.

18. ДСТУ 2240-93 "Насіння сільськогосподарських культур. Сортові та посівні якості. Технічні умови" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/591962/>

19. ДСТУ 4138-2002 "Насіння сільськогосподарських культур. Методи визначання якості" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/605330/>

20. ДСТУ 6068:2008 "Насіння соняшнику. Сортові та посівні якості. Технічні умови" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/610162/>

21. Порядок здійснення ґрунтового і лабораторного сортового контролю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0631-03>

22. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vet.gov.ua/sites/default/files/Reestr%2022.02.16.pdf>

6.2. Додаткові джерела

23. Насінництво й насіннєзнавство польових культур / За ред. М.М. Гаврилюка. Київ: Аграрна наука, 2007. 216 с.
24. Насінництво сільськогосподарських рослин. / За ред. М.О. Кіндрука. Одеса: Вид-во КП ОМД, 2010. 228 с.
25. Насінництво./ За ред. М.М. Макрушина. Сімферополь: ВД "Аріал", 2011. 476 с.
26. Сайт асоціації "Українське насіннєве товариство". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unt.org.ua>.
27. Зубко О. М., Бердін С. І., Бутенко Є. Ю., Ставицький А. А. Вплив біологічних препаратів для передпосівної обробки насіння на динаміку формування морфологічних ознак сої. Український журнал природничих наук, 2025. (11), 126-135.
28. Страхоліс І. М., Бердін С. І., Оничко В. І., Оничко Т. О. Сортова реакція гречки на комплексне застосування біологічних препаратів та добрив. Вісник Сумського НАУ. Серія «Агрономія і біологія». 2019. Вип.1-2 (35-36). С. 46-52.
29. Бердін С.І., Мурач О.М., Колісник О.М., Триус В.О. Врожайність сої в залежності від схем передпосівної обробки насіння рівнодіючими біологічними препаратами. Аграрні інновації. 2024. № 24. С.24- 30. DOI <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2024.24.3>).
30. Бердін С.І., Мурач О.М., Зубко О.М., Триус В.О. Динаміка формування генеративних органів рослини сої за дією препаратів для передпосівної обробки насіння. Таврійський науковий вісник. 2024. № 137. С. 28-34. DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.137.4>
31. Бердін С.І., Оничко Т.І., Бутенко Є.Ю. Формування врожайності гібридів соняшнику різних груп стиглості в умовах Північно-Східного Лісостепу України. Зрошуване землеробство. 2024. Вип. 82. С. 5-10. DOI <https://doi.org/10.32848/0135-2369.2024.82.1>